

آبونه شرائطی

داخلی، خارجی هر بر ایچون
سنه لکی (۲۵۰)، آلتی آیلقی
(۱۳۰) غروشد.

[نسخه سی ۵ غروش،
سنه لکی ۵۲ نسخه در]

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی پیشیندر

مسلكه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور. درج ایله بن
یازیلر اعاده اولونماز.

الکلیت

دینی، فلسفی، علمی، ادبی هفته لقی مجموعه اسلامیه در

اخطارات

آدرس تبدیلنده آیرجه بش
غروش کوندرملیدر.

مکوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه صره
نوسروبی محتوی بولنسی لازمدر.

مسالك اجنبیه ایچون آبونه
اولانرینک آدرس لرینک فرانسره
جده یازلسی رجا اولنور

پاره کوندردیکی زمان نه به داتر
اولدینک واضحا بیلدیرلسی رجا
اولنور.

آبعون اهد کم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر مشرول
اشرف ادیب

باش محرر
محمد طاکف

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

جلد ۱۵

۲۸ تشرین ثانی ۱۳۳۴

پنجشنبه

۲۳ صفر ۱۳۳۷

عدد: ۳۸۰

اسرار قرآن

آراشدیرمه لی، اوصاف کریده سی پیشگاه اماننده بتون وضوحه
تجلی ایتمه لی، محاسن فائمه سنه قارشلی حاصل ایده جکی عشق و محبت
سوقیله اله ایتمکه چالیشمه لیدرکه اونک ایله اساسلی و دائمی بر
ارتباط و مناسبت پیدا ایده بیلسون. فقط بیلیم که نشر فضیلت
وظیفه سنی درعهده ایدلر بو مسلكی تعقیب ایدرلر سه خالقک دینه
نه احتیاج لری قالیر؟

بومقوله جاهل حریرلر بیلکچلک دعوالرینک بوکبی واهی نظریه.
لرله رواج بوله جغنی ظن ایدیورلرده اسلامک محیط شبانه هیچ
طورمایوب بویولده تخم ضلال صاچورلر، وبومساعی مضلانه لرینه
کنجیلر طرفندن کندیلرینه «فلسوف»، یاخود «سربست فکری»،
عنوانی ویرلمکدن بشقه برمکافات بکله میورلر.

اوبد بخنلرک هر فان واذعاندن براز نصیلری اولسه بیلرلرایدی که
حقیقی فیلسوفلر حقایق اشیایی، اوله شاقلا بانقله، انکار و مخالفت
طوری طاقمقله دکل، جدی برقابلیت تقدیر و تمیز ایله ادراکدن
عبارتدر.

بونلرک حقیقی متفکرلر میاننده برموقعلری اولسه تسلیم ایدرلر
ایدی که حقدن باطلی سچمک ایچون اک کسدرمه طریق، دیندر.
دینک تثبیت ایتدیکی مسئلهلر، حکملر، ویردیکی خبرلر، فالقلردن،
کناهلردن قانچنمق ایچون نفوس انسانیده اوله قوتلی سوانق تولید
ایدرکه کندیلری کبی عالم و حکیم کینلرک تلقین فضائل خصوصنده
قبول و تطبیق ایده جکلری هر هانکی برمسلک فلسفی بی فرسخ فرسخ
کریده براقیر.

رسالتاب صلی الله علیه وسلم اقدمزدن مروی «ان الله یزع
بالسلطان اکثر مما یزع بالقرآن = الله قرآن واسطه سیله منع ایتدیکی

کتب منزله ایمانی تقوی نک ارکان و دعائی صره سنه کچیره
سبب اونک مکارم اخلاقی تمیم وظیفه سنی درعهده ایتمش اوله سیدر.
امر بالمعروف، نهی عن المنکر، انسانلری فضائل و مکرمانه تشویق،
معاملات ایچون تعیین حدود، تصرفات فردیه و معاملات اجتماعیه ده
مسلك قویمه سوق و ارشاد هپ او وظیفه قدسیه تجلیات باهره -
سندندر. منزل من عندالله اولان بو کتابلر سعادت دنیا و عقبایی
کافل اولدقلری ایچون اولرله ایمان و اونلرده کی آداب و احکامه امتثال
ایدن برکسه نک اک برنجی نصیب فیض و فلاحی لاهوتی بر طاقم
آداب عالیله متادب اولمق، بتون فناقلردن تنزیه نفس ایتمک
اولور.

بونک عکسی اوله رق قلبی ظلام جهل ایله قارارمش، حق
و حقیقه قارشلی عناد و مکابره، آیات بیناتی رد و انکار خسته لقلری
قوای عقلیه و جسیه سنی صارمش اولان برکسه پرواننک آتسه
آتیلمه سی کبی مناهی و منکراته صا دیرمسنه مانع اوله جق هر درلو
معنوی تاثیرلردن آزاده قالیر.

مسلمانلقلری آدرلیله قیافتلردن ایلری کچمه من ملحدلردن
برخی برکون ایشیتدم که هر درلو فضیلت و مکرمتلری دین یولندن
اله ایتمکه چالیشمه نک علمنده بولنیور و فکرنی شو یولده ایضاح
ایدیور ایدی:

ا کتساب فضیلتله انسان بشقه بر نقطه نظرندن توسل ایتمه لیدر.
فضیلتک اخواص و مزایاسنی درین بر فکر، کسکین بر نظرله

شیردن دها فضله سنی سندان واسطه سیله منع ایدر . حدیث شریفی
بو حقیقتک مملیدر . ایضاح ایدلم :

بشریتک زمامی عقائد مخصوصه لرینک النده در . اولر مناهمی بی
ارتکاب ، مساوی بی انتحام ایدر لر سه عقیده لرینک سوقیه ایدر لر ؛
محاسن افعاله میل کوستر لر سه بونده ده عقیده لرینک سوق والهامنه
تابع اولور لر .

فی الحقیقه ، هیچ بر شکک خللدار ایدمه چیکی ، هیچ بر شبهه نیک
تزلزله اوغرانه میه چیکی بر اعتقاد جازم ، صاحبک ایجابنه توفیق حرکت
ایتمه سنی مستلزمدر . عکس حالده ضد و معکوس بر تاثیر اجرا ایدر .
عقیده کوشک اولور ، شکوک و شبهات قطعیت وجدانیه یه غالب کلیرسه
نفس ، وادی اوهام و خیالاتده مطلق العنان قالیر ، کونا کون آمال
وهوساتک اسیر تحکمی اولورده هیچ بر سیرت و حرکتی زله و خطادن
آزاده قله ماز ، اوکنده غایه خیر و سعادت منتهی بر شاهراه آچیله ماز .
وبونک بویله اولدیغنی عقائد راسخه نیک طایفنی طائفلر ، هر حال
و حرکت لرینک بر مراقبه معنویه تحتیده بولندیغنی ذوق یقین ایله تقدیر
ایدنلر بک اعلا بیلیر لر .

ظنمه قالیرسه « لو اعتقد احدکم فی حجر لثمه = ایچکزدن بری
بر طاشه ربط اعتقاد ایتمه بونک منفعتنی کورر ، حدیث شریفک
حکمت ورودی بو اولسه کر کدر . انسانلر هانکی دینه سالک ،
هانکی مایه منسوب اولور لر سه اولسونلر وجدانلری بر عقیده راسخه یه
جلوه گاه اولدقجه خیره اک یاقین ، شردن اک اوزاق بر موعده
بولور لر .

مسلمانده بویله در . او ، قرآن مجیدک خالق کائنات طرفندن
بی کریمک قلب پاکنه نازل اولدیغنه نه درجه متین بر اعتقاد
بسلسه او نسبتده قرآنک آدایله متأدب ، اخلاقیه متخلق اولور .
افعال سینه سنک حسابی و بر مک ایچون بر کون بهمه حال حضور
الهمیده وقفه کیر اوله جغنی ، کوچرک ، بویوک هر درلو افعال و
حرکاتی کتاب اعمالنه قید اولدیغنی بیلدکجه ، جناب حقک « یعام
خائنه الاعین و ماتخفی الصدور ، منطوق منیفنجه واقف شئون عباد
اولدیغنه اعتقاد تام بسله دکجه مسلمانلر منبوط و مرفه بر حیاته ،
مسهود بر معاش و معاده اظهاریتلرینی تأمین ایده جک اک قوتلی بر
سائق تحت تاثیرنده بولور لر . اک بسیط بر حرکت لرینه ، اک کیزی
بر خاطر لرینه آشنا اولان بر حکیم خبیرک اوامرینه امثال اولنری
خسران و هلاک ورطه لرندن اتقایه مجبور ایدر .

اوفلسوف طاسلاقلرینه کلنجه ، بونلر وجدانی ساهلرک ارادات
و افعال نفسیه لری اوزرنده مهم بر حکم و تأیری اولدیغنی یولنده کی
عقیده باطله لرینه نه درجه حقیقی بر مربوطیت کوستر لر سه ارنسبتده
خیردن تباعد ، شره تقرب ایدر لر . اولنرکه بو عقیده لرندن ملهم
اوله رق فضیله صرف فضیلت اولدیغنی ایچون میل و رغبت ،

فضیحادن مجرد فضیحه اولدیغندن دولایی محاببت ایتدکلرینی سویلر .
لرده هیچ بر دینه ، هیچ بر مراقبه یه احتیاج کوستر مزملر .

شایان حیرت اولان شور ایدر که اولنرک ، سوائق وجدانیه نیک
منکر اتدن منع و تجرید خصوصنده تأثیر نافذنی ادعا ایدوب طور .
دتلرینی کوررسکده کندیلرینی آرادینک زمان تازه چوققلر آره سندن ،
میخانه کوشه لرندن بشقه بر پرده اله کچیره مزسک . یوق ، یوق ، بو
بر قساعت ، بر عقیده فلسفیه دکل ، اوستی اورتولی بر کفردن ،
مدخول بر فکریدن ، کیزی بر نفاقدن ، بر ملعت بر قلبدن دوغمه بر
ادعای مغفله در . بیلکجلاک ادعا سنده بولور لر ، بیلکیلری دیلرینک
اوچندن ایلری کچه مز . وجدانی سوائقندن دم اورور لر ، بونک ساحه تجلیسی
یالکر سوزلرندن عبارت قالیر .

بوهقوله اشخاصی جناب حقک انکاره یول بولق ایچون درلو
درلو افکار و اجتهاداته سوق ایدن شی ، هیچ شبهه یوقدر که حدود
الهمیه مرعات و اونک اوامر و نواهیسنه اتقیاد مجبوریتله سربستی
حرکاتلرینی تقید کلفتندن وارسته قالمق املیدر . دیلرینه دولادقلری
سوائق وجدانیه فلان کبی سوزلر خلقک وجدان صافه اساطی
وظیفه ایدین ارباب الحداک عادتلری وجهله هپ کوز بویامق و آمال
مغفلانرینه رواج ویره رک جهنده کندیلرینه بللی باشلی بر حاضر .
لامق ایچون بر وسیله در .

عقائد دینه بو آدملرک اعماق قلبلرنده یرلشمش اوله یدی مغنویات
ساحه سنده بویله آیقلری قایماز و بالتیجه هم کندیلری بویلرنجه وبالله
کیروب ، همده خلقک ضرر و خذلاننه خدمت ایتش اولمازلردی .
ذاتاً افعال بشریه میاننده اوله لری واردر که اولنرک حدودینی
جناب حقدن بشقه کیمسه تعیین ایدمه مز ، انسانلرک افکار و تمایلاتی
بو خصوصده حقیقی بر معیار وظیفه سنی کوره مز .

مثال اوله رق عدالتی اله الهلم . جناب حق بالخاصه ارباب
حکومتک رعایا ایله اولان مناسبتاننده عدالتی دستور حرکت اتخاذا
ایتمه لرینی فرض قیامشدر . بو عمده سیاستک میان ناسده مفید و مشر
صورتده تطبیقی تأمین ایچون حدودینی تعیین ، احکامنی ایضاح
وتبیین ایدنده کئسیدر . بویله یایما بوبده عدالتک تعیین احکام
و حدودینی خلقه بر اقبش اوله یدی شبهه یوق که هر فرد کندی فکر
واجتهادینه کوره اوکا بر ماهیت و بر مک ، تمایلات شخصیسنه کوره
تفسیر ایتمه یلته نیر ایدی .

انسانلر ایچنده اوله لری وار که یایدقلری شیر جور محض اولسه ده
کندیلرینی عدل و دادک یکانه مثال مشخصی عد ایدر لر . ایشسته
انکلیز لر . هیچ بر حقه سندن اولقسزین مملکتلریمیزی استیلا و تصرف ،
ثروت و سامانمزه وضع ید ایدیور لر ده صکره یینه کندیلرینک معدک .
پیشوای اقوام اولدقارینه قائل و معتقد بولور لر .

افادانمیزی تأیید ایچون دها زیاده دلیل ایسته نیایر سه یه انکلیز لرک

قرآن کریم مسئلہ ہی ، شک و تردد محل بر اقیہ جق صورتہ ، حل و فصل ایشکن اونلرک مسئلکرینی تقلید ایدوبده آشکار اولان بر حقیقہ قارشئ کوز یوماغہ بزم ایچون بر لزوم و مجبوریت واری ؟ جناب حق قرآن حقندہ « نزل بہ الروح الامین علی قلبک لتکون من المذنبین » قرآنی ، منذر لر صیرمہ نہ کچمکلکک ایچون ، روح الامین قلبکے ایندیرمشدر « دبیر و روح الامینک جبریل دن عبارت اولدیغنی « قل من کان عدواً لجبریل فانه نزله علی قلبک باذن اللہ » جبریلہ کیم دشمن اولورسہ اولسون ، او ، اللہک اذنیلہ قرآنی سنک قلبکے ایندیرمشدر « آیتلہ بیلدیریور .

بویکی آیتدن شو حقیقت استنتاج اولیورکے مثلاً قرآنک و حی دیمک روح الامین طرفندن رسول علیہ السلامک قلبنہ آیات ، احکام ، مکارم اخلاق و بونلرہ نمائل مقاصد الہیہ نک القا و رسول علیہ السلامک دہ بونلری کیفیت القایہ مطابق اولهرق نطق و تلفظ ایتہسی دیمکدر .

و حی ک معناسنی دها واضح و مادی بر صورتہ آکلامق ایبتیان ، سوز سویلہ مک ، ہرہانکی بر عبارہنی تألیف و ترکیب ایتک ایستہ . دیکمز زمان نہ کی حالات و تأثیراتہ تابع اولدیغمزنی تأمل ایتہ لیدر . تألیف ایدیلہ جک عبارہ اولا قلبدہ ، یا خود ذہندہ بر شکل و ترتیب آیرکے بالآخرہ لساندن صادر اولان و نفسدہ حس ایدیلان اونلرک بر اثریدر . و درکاردرکے تألیف ایدیلان عبارات غیر مسموع و غیر مرئی بر حالہ ذہندہ قالدقہ بونلرہ نہ الفاظ و نقوش نامی ویریاپر ، نہدہ حق لرنندہ الفاظ و نقوش احکامی جاری اولور .

و حی ک مال و مقصدی حقندہ بحث و امان نظرہ لایق اولان بو جہت اولوب ، یوقسہ جبریل و حی نصل ایشیتمشدر ، کلام اللہ الفاظ و نقوش میدر ، دکلیدر ؟ کبی فائدہ سز بر طاقم ترددر ، تعالیلر دکلدز .

خلاصہ کلام ، لسان پیغمبریدن صادر اولان آیات کریمہ روح الامین طرفندن قلبنہ القا و الہام اولتان شیلرک صور خارجہ سندن عبارتدر . اساساً الفاظک ، معانیک صور ذہنیہ و یا قابیہ سہ دلاندن بشقہ بر وظیفہ سی یوقدر .

« ان الکلام لفی الفوائد و اما جعل الانسان علی الفؤاد دلیلاً » سوز قلبدہ در . لسان یا لکز قلبہ ترجانلق وظیفہ سنی ایفا ایدر . معانی ذہنیہ نقوش و کتابت واسطہ سیلہ صورت پذیر اولدقندن صکرہ نقوش طوغریدن طوغری بہ الفاظ لسانیہ بہ ، بالواسطہ صور ذہنیہ بہ بر دلیل تشکیل ایدر لر .

انزال ، تنزیل کبی وحیہ اضافہ اولان الفاظہ کلنجہ ، بومبجندہ بو کلمہ لرک مدلوللری احسان و اعطادن عبارتدر . نتہ کیم « وانزلنا الحديد فیہ بأس شدید و منافع للناس » آیت کریمہ سندن نہ انزال حدیددن مقصد ، انسانلرہ دہیرک وجودینی و اوندن استفادہ یولنی کشفہ موفقیقیت

بو بلاد ، خصوصاً قواعد عدلی نہ صورتلہ تطبیق ایتکدہ اولدق لرینی مثال کتیرہ بیلیرز :

بونلر « ام درمان » کیردی لر . کیردک لری زمان بورادہ کی د ویشلر جانلرینی قورناری ایچون یا لکز صرتلرنندہ کی پلاسپارہ لرلہ بانلرینی آلوب چوللرہ النجا ایشلردی . انکلزلر عدالت نامنہ بورادہ نہ پایدیلر ؟ حیات قیغوسنیلہ ترک دار و دیار ایدہ رک ایصسر چوللرہ صیغنمش اولان او بیچارہ خلقک اوزرینہ طوپلرینک اغیزلرینی چوریدی لر ، یا غدیردق لری جہنمی آتشلرلہ بر قاچ ساعت ظرفندہ اون بش بیکندن فضلہ معصوم کسہ لری دیار عدہ کوندردی لر . ایشتہ ، یا لکز فکر و وجدانلرینک ارشاد و الہامنہ کووہ .

نوبدہ وجود ہاری بی انکار ایدن و اونک اوامر و تکالیفہ قارشئ استغنا کوسترن کسہ لرک شخصی محاکمہ و تلقیلرینک نتایجی بو سرکزده اولہ بیایر . سوزی خلاصہ ایتک لازم کلیرسہ ضمیر و وجدان دیہہ ایکدہ بردہ تکرار ایدیلان شی ، آمال نفسیہ لرینی تطمین ، لذائذ حیاتیلرینی استیفا مقصدیلہ اولهرق ایدر نفس و ہوا بر طاقم کسہ لرک ایجاد ایتدک لری بر لفظ بی منادن بشقہ بر شی دکلدز . بزم بو سوزلریمزہ اعتماد ایتہ یوبدہ بونلرک احوالی حقندہ بالذات تدقیقاندہ بولمینی آرزو ایدنلر ایچون اونلرلہ بر جلسہ کافیدر . بو جلسہ ، فلسفہ اخلاقیہ نامیلہ اورتہیہ سورولن بو کی مدعیات آلتندہ زندقہ و الحادک نشر و ترویجہ معطوف نہ کی افکار و مقاصد موجود اولدیغنی آکلامق ایچون کافی بر وسیلہ تشکیل ایدہ جکدر .

مسلمانلر بو حاللرہ باقمہ لیلرہ کندیلرینہ ابدی بر مجد و شرف تأمین ایتک ایشیتورلرسہ ، جناب حقک ایندیرمش اولدیغنی کتابلرہ کرچکدن ایمان ایتک صورتیلہ سیئات و رذائلدن اتقا اسبابنہ توسل ایتہ لیدر لر . شونی دہ قطعی صورتہ بیلیمہ لیدر لرکے انسانلرہ ہر درلو فضائل و کلائی او کتابلر تلقین ایدر ، ضعیفلرک حقوقنی حمایہ ایدن ، قویلرک بازوی تعدی و تحکم لرینی بوکن ، قادین ایلہ ارکک آرمسندہ حقوق اعتباریلہ مسارات کوزہ دن ، حاصلی اموات و احیانک اسباب سعادت لرینی تأمین ایاین حدود الہیہ اونلرک صفحات آیتندہ تجلی ایلر .

بورایہ قدر سرد ایشدی کمز افادات ایلہ کرک رسالتاب صلی اللہ علیہ وسلم اقدمزہ ، کرک اوندن اولکی پیغمبرانہ نازل اولان کتابلرہ ایمانک نہ صورتلہ مسلمانلر ایچون دعائم تقرادن برینی تشکیل ایتدیکنہ دائر بر فکر ویرہ بیلدی کمزنی ظن ایدیورم . شورادہ نہ انزال کتب تعبیرندن مقصود اولان معانیک ایضاحی یولندہ بر قاچ سوز سویلمکی فائدہ دن خالی کورمیورم :

کتب مقدسہ نک وحی و انزالندن مقصود اولان معنی نہ در ، بونلری روح الامین رسل عظامہ نہ صورتلہ تبلیغ ایشددر ؟ بوجہ تملر اهل تاویلہ اوزون اوزادی سرمایہ بحث و مقال اولمشدر . فقط بیلیمکے ،

اسلاما شمع

- ۳ -

(مؤلفی : برنس سعید مہلم پاشا)

دیندن بری اسلامک اعتقادیاتی ، اخلاقیاتی ، اجتماعیاتی ، سیاسیاتی نهدن عبارت اولدیغنی ایضاح ایتدک . شیعی دی ده بونلرک اقوام اسلامیہ طرفندن ناصیل تفسیر اولنوب نه بولده تطبیق ایدلایکنی ؛ بناءً علیه اسلامک اصل اولان حالیلہ بونلرکی حالی مقایسه ایدرک قیمت حقیقیہ سنک نه اولدیغنی کورمک ایجاب ایدیور .

اسلامک ظہوری اثناسنده اسکی دنیا برانحطاط کلی ایچنده ایدی . اونک ایچون ، مسلمانلغنی قبول ایدنلرک اویله برطاقم یا کدیش تلقیری واردی کہ بونلر اوزون عصرلردن بری موجودیتلرینه حاکم اولدیغنی جہتلہ روحلرندہ بک کوتلی برصورتندہ کولکشمشدی .

بواقوامک نظرندہ دین خونخوار ، انتقامہ حریص ، هوسانہ محکوم برالوہیتک تهر و غضبندن تور تولق ایچون اوقونان باصہ قالب برطاقم اوراد ایله ایفاسی معتاد بریفین مراسمک ہیئت مجموعہ سندن باشقہ برشی دکلدی .

اخلاق حقندہ کی تلقیری ده دین حقندہ کی تلقیرندن بک طبیی اوله رق چیقہ جق نتیجہ نک عینی ایدی .

اجتماعیساتہ عائد اولان تلقیرینه کانجہ ، بوده جمعیت بشریہ یی آنجق ظلم ایدنلرله او ظلمی چکنلردن ؛ برده چتہ لر ، آغالر ، کولہ لر صورتندہ آیریلش مخلوقلردن متشکل کورمکدن باشقہ درلوسنہ مساعد دکلدی .

اجتماعی تلقیرندن تفرع ایدن سیاسی تلقیری ایسہ مستبدانہ و بک ناقص ایدی .

اسلامی قبول ایدن اقوامک بینلری بویکی دینہ کیردکدن صوکرہ غریب برہراج و صراج ایچندہ قالدی . چونکہ عقائد و تلقیات اسلامیہ ایله قبل الاسلام اولان اوہام و خرافات ، کذلک اسلامک حر اندیشلکی و مسامحہ کارلغیلہ طبان طبانہ ضد اولان استبداد و تعصب ہب بر آریہ کلشدی . قفالر اسلامک اوامر و تعالیمیلہ اسلامدن اول مرعی الاحکام بولان برطاقم عنعنلرک ، ضالانلرک عادتتا خلیطہ سی شکندہ ایدی . و بواویله برسورو تلقیات و احتساسات متضادہ نک محصولی ایدی کہ برقسیمی یکی ، دیکرلری اسکی دیندن دوغوب برنجیلری ایکنجیلرینہ حاکم اولقلہ برابر بالمقابله اونلرک تأثیری آئندہ بولونمقدن خالی قلہ مایوردی .

ایشته ایلمک بطون اسلامیہ نک حالت عقایہ لری بو حر کردہ ایدی . واقعا ایمانلری بک قوی و بک صمیمی ایدی ؛ لیکن انسان بر ایکی کون طرفندہ ماضیسییلہ بردها اعادہ مناسبت ایدمیلہ بک صورتندہ قطع رابطہ ایدمیلہ چکنندن ، بونلرک اخلاقی و اجتماعی مسلمانلقلری بالمجبوریہ بک ناقص ایدی .

بخش ایتمکدن عبارتدر . قالدی کہ اعطا یرینہ اترال تعیرینک انتخاب و ترجیحی و اہب ذوالجلالک عظمت و جلالی ؛ مکانک دکل ، اقتدار و مکانتک علویتی احساس ایتدیرمک حکمتہ مبتنیدر . کرچہ « و هو مہکم اینما کنتم » و « نحن اقرب الیہ من جبل الورد » کی ظاہراً تجیزی مفید اولان بعض آیات قرآنیہ وارسدہ بونلردہ مانی حقیقیہ لرنده مستعمل دکلردر .

قرآن کریم بعضاً « قلب » کلمہ سی قوللانہ رق بوندن عقل مراد ایتمکدہ ایسہ ده مقصدی قلبک مقرر عقل اولدیغنی اثبات دکلدر . اساساً بو بحث علمای نفس آرسندہ اوزون اوزادی اختلافانہ باعث اولمشدر . بو طرز استعمالندہ قرآن عادت عربہ اتباع ایتمشدر . عرب ، عقل ، قوت ، شجاعت و اقدام کی قوانک محل تودیعنی بیان ایتک ایچون قلبی ذکر ایدرلر . نتہ کم غلظت و خشونت ، قسوت کی طبیعتلرک مرکز تجلیسی ده کبد (جگر) در یرلر .

« بیکی علینا ولان بکی علی احد لنحن اغلظ اکباداً من الابل » ہر طرفدن بزم حائزہ آغلانیور ، بز ایسہ کسہ یہ آغلانیورز . طوغریسی اکباد (جگرلر) مزدوہ جکرندن دہا قاتی ایش ا . مختلف امتاردہ اسکیدن یکی بہ توارث ایش ، اسلافدن اخلافہ

دور اولش برطاقم سوزلر واردی کہ اونلری امتک عالملری دہ جاہلاری کی قوللانیرلر . و واقعہ مطابقیدر ، دکلیدر ، عقل سلیم قبول ایدرمی ایتزمی ؛ دیبہ ہیچ دوشونمز لر . دوشوندکاری سادہ اوسوزلرک عرف و اصطلاحہ مطابق اوله رق افادہ ایدہ جکرلری معنای کنایہ در .

مثلاً انکلیرلرک ، برایشہ فوق العادہ اہمیت عطف ایدن کسہ حقندہ be put more heart in it تعیرلری بوجہ دندرکہ حرفیاً ترجمہ سی شودر : « اوایشہ دہا زیادہ قلب قویدی ، کذلک بری فوق العادہ سومن کسہ حقندہ he loved hune from the bottom of his heart یرلر کہ « اونی قلبک دیندن سودی ، دیمکدر .

خلاصہ ہرلساندہ بو طرزندہ برچوق تعیرات کنائیہ واردی کہ کرک عالم کرک جاہل بتون اہل لسان اونلری قوللانیرلردہ ہیچ بروقت معانی حقیقیہ لرینی نظر دقتہ آلازلر . اقمہ درجہ مطابقلرینی تدقیق ایتکی ، یا خود عائد اولدیغنی فلردہ مقرر اولان قواعد علمیلہ محکمہ وورمفی خاطرلرندن بیلہ کچیرمزلر .

بو بدیہی اساس نظر اعتبارہ آاندقدن صکرہ تفسیر کتابلرندہ عقلک مقرینی بیان سندہ او ترددلی سوزلر ، بو بحث ایتدیکنز آیتلرلہ امثالنی دلیل کوسنرہ لک اکثر مفسرین طرفندن عقلک مقری اولدیغنی دائر ویربان حکملر بر فکر سلیم محصولی دکلردر .

عبدالعزیز چاویش

مترجمی : محمدوکت